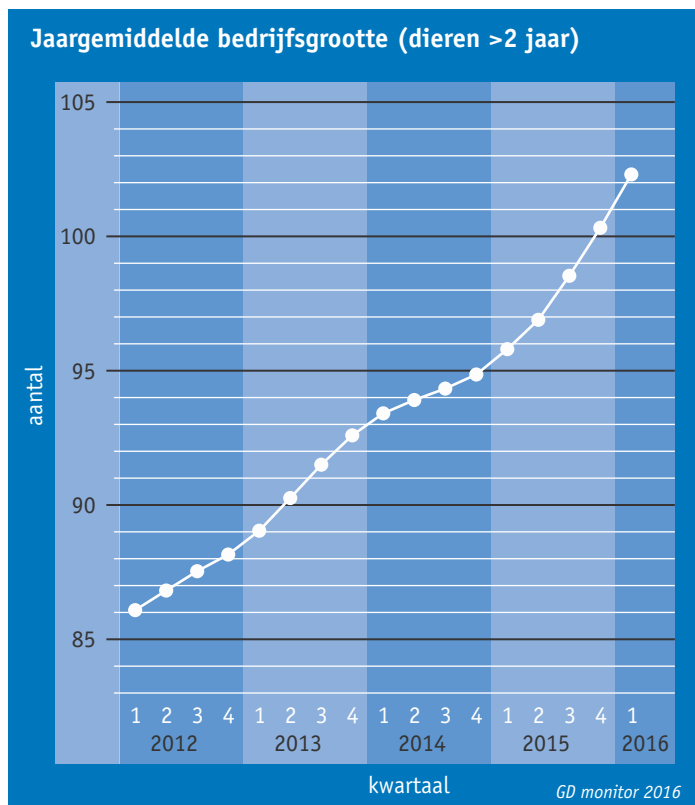

Rundergezondheid op grote en gegroeide bedrijven

De afgelopen jaren is er veel veranderd in de melkveesector en zijn melkveebedrijven sterk gegroeid. GD heeft in het kader van de diergezondheidsmonitoring onderzocht of sterke groei en bedrijfsgrootte van invloed zijn op de diergezondheid. Wat blijkt: het is vooral de mate van aanvoer die gevolgen heeft voor de diergezondheid en in mindere mate de groei op zichzelf of de grootte van een bedrijf.

Nederland had in het eerste kwartaal van 2016 volgens GD-gegevens 17.515 melkveebedrijven. In de afgelopen vier jaar zijn Nederlandse melkveebedrijven gegroeid van gemiddeld 86 naar gemiddeld 102 dieren ouder dan twee jaar. Deze trend is al in de jaren voor 2012 ingezet.

In het kader van de diergezondheidsmonitoring voert GD elk

kwartaal analyses uit op landelijk beschikbare gegevens van rundveebedrijven. Denk aan gegevens als aan- en afvoerregistraties, deelname aan diergezondheidsprogramma's, melkproductie- en vruchtbaarheidsgegevens. Deze gegevens worden anoniem geanalyseerd en de resultaten worden gedeeld met de betrokkenen bij de monitoring. Soms vindt verdiepend onderzoek plaats om ontwikkelingen in diergezondheid te verklaren. Het onderzoek naar de gevolgen van groeiende melkveebedrijven voor de rundergezondheid, zoals in dit artikel beschreven, is zo'n verdiepend onderzoek.

Gemiddeld, groot of sterk gegroeid

Op basis van de beschikbare gegevens zijn vijf groepen melkveebedrijven gevormd, verschillend in bedrijfsgrootte, groei en mate van aanvoer:

- Gemiddeld melkveebedrijf
- Groot melkveebedrijf
- Groot melkveebedrijf met veel aanvoer
- Melkveebedrijf dat in drie jaar tijd sterk gegroeid is door eigen aanwas
- Melkveebedrijf dat in drie jaar tijd sterk gegroeid is door aanvoer

Deze groepen zijn in de periode april 2012 tot april 2015 met elkaar vergeleken op het gebied van bedrijfsgezondheid, uiergezondheid, stofwisselingsgetallen, vruchtbaarheid en sterfte. Voorbeelden van de onderzochte kengetallen zijn het percentage hoogcelgetalkoeien, het tankmelkcelgetal, het aantal inseminaties per koe, de verwachte tussenkalftijd, het percentage kalver- en rundersterfte en het percentage bedrijven met stofwisselingsproblemen (negatieve energiebalans (NEB) en subacute pensverzuring (SARA) op basis van MPR-data). Steeds werd gekeken hoe grote of sterk gegroeide bedrijven presteerden ten opzichte van het gemiddelde bedrijf.

Grote bedrijven succesvoller in opstartfase

Uit het onderzoek bleek dat grote bedrijven, met of zonder veel aanvoer, minder goed dan gemiddeld scoorden op de uiergezondheidskengetallen tijdens de lactatie. Wel scoorden zij beter

dan gemiddeld op uiergezondheidskengetallen in de opstartfase en op de stofwisselingskengetallen NEB en SARA. Dit komt mogelijk door een betere voerwinning, indeling in productiegroepen en een meer geautomatiseerd voermanagement. Wat opvalt is dat grote bedrijven met veel aanvoer meer sterfte hebben dan het gemiddelde bedrijf. Het is aannemelijk dat meer aanvoer stress veroorzaakt in de koppel. Ook kan aanvoer de kans op insleep van ziekten vergroten.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.

Aanvoer ongunstig voor kalvergezondheid

Uit het onderzoek bleek dat bedrijven die sterk gegroeid zijn door aanvoer een meer dan gemiddelde kalversterfte hadden. Ook hier ligt een mogelijke verklaring in het risico op ziekteinsleep met de aanvoer van nieuwe dieren. Bedrijven die sterk zijn gegroeid door eigen aanwas hadden namelijk een lager of vergelijkbaar kalversterftepercentage ten opzichte van het gemiddelde bedrijf. Daar komt bij dat bedrijven die sterk zijn gegroeid door eigen aanwas even vaak een BVD-vrijstatus, BVD-onverdachtstatus, IBR-vrijstatus en paratuberculose status A hadden als het gemiddelde bedrijf. Er werd geen duidelijk verband gevonden tussen een sterke groei (al dan niet door aanvoer) en kengetallen op het gebied van uiergezondheid, stofwisseling en vruchtbaarheid.

Aangepast management

Een grotere koppel vraagt om een aangepast management, ongeacht de manier van een uitbreiding. Aankoop vergroot het risico op insleep van ziekten, dus dient te worden vermeden. Bij een toename van het aantal dieren is een uitbreiding van huisvesting essentieel om overbezetting te voorkomen. Dat geldt voor zowel de koeien als het jongvee. Zorg voor structuur voor uzelf en uw dieren door met protocollen te werken. Want meer dieren betekent meer werk en dus een aanpassing van het dagelijkse ritme. Bovendien maken protocollen het makkelijker om het werk over te dragen, mocht dat nodig zijn.